

CHARAKTERYSTYKA ROZWOJU DZIECI W WIEKU WCZESNOSZKOLNYM

Charakterystyka rozwoju dziecka pięcioletniego

Rozwój fizyczny:

- ma niezbyt twardy kościec i stosunkowo słabe mięśnie
- często zmienia pozycje: podpira się, kładzie na stoliku
- woli pracować leżąc na podłodze niż siedzieć przy stoliku
- lubi ruch, jest aktywny
- ma jeszcze słaby nadgarstek
- czasami staje się marudny lub pobudzony z powodu zmęczenia lub głodu, ale nie potrafi jeszcze uświadomić sobie tego

Motoryka duża:

- dzieci pięcioletnie są ruchliwe – biegają, kucają, podskakują, przemieszczają się, nie usiedzą długo na jednym miejscu, ich ruchy nie są jeszcze dostatecznie skoordynowane
- wchodzi na drabinki, schodki, próbują chodzić po murkach, krawężnikach
- jeżdżą na czterokołowym rowerze i próbują samodzielnie na dwukołowym
- biegają raczej na palcach, lubią się ścigać
- skaczą lekko na obu nogach w miejscu i do przodu, nie tracąc równowagi
- potrafią stać na jednej nodze lub kilka razy na niej podskoczyć lekko się chwiejąc
- potrafią stać przez chwilę na obu nogach, mając zamknięte oczy i utrzymywać równowagę

Motoryka mała:

- pięcioletek potrafi jeść łyżką i widelcem, pije bez rozlewania
- potrafi włożyć ubrania, zapina guziki, sznurowe buty
- ruchy rąk przy czynnościach nie są jeszcze skoordynowane, czynności samoobsługowe są wykonywane pod kontrolą
- łączy dość sprawnie klocki typu lego
- sprawnie buduje z drewnianych klocków skomplikowane budowle
- bawi się plasteliną, lepi proste figurki
- przewleka sznurowadło przez dziurki, nawleka korale
- składa kartkę na pół, próbuje ją składać po narysowanej linii
- prawidłowo trzyma narzędzie do rysowania, pisania, przytrzymuje kartkę ręką
- koloruje i zamalowuje elementy obrazków, ma prawo wychodzić poza kontur
- potrafi rysować linie pionowe, poziome, ukośne
- potrafi rysować według wzoru (szlaczki), koło, krzyżyk, kwadrat

- potrafi na rysunku narysować proste drzewo, człowieka, próbuje odwzorowywać litery drukowane i cyfry, zachowuje podobieństwo, może mylić kierunek usytuowania znaku
- przyklejać naklejki (jeszcze nierówno i często nie w tym miejscu)
- przecinać nożyczkami papier, ciąć po prostej (są to początki posługiwania się nożyczkami i czynności te sprawiają dzieciom jeszcze trudności)
- drze papier na małe kawałki i wyklejać nimi kontury

Myślenie:

- procesy myślenia przebiegają na konkretach
- myślenie abstrakcyjne jest jeszcze słabo rozwinięte,
- mają duże trudności z przyswajaniem informacji dotyczących przestrzeni, czasu
- myślenie znajduje się na poziomie przedoperacyjnym, odbywającym się na zasadzie skojarzeń, zwykle bez logicznego przebiegu
- dziecko ma świadomość istnienia różnych zjawisk, ale spostrzega je jako stan aktualny
- klasyfikuje według kilku kryteriów i podejmuje próby uogólniania
- myślenie życzeniowe jest zwykle dla dziecka myśleniem prawdziwym

Myślenie matematyczne:

- przelicza zbiór składający się z około 10 elementów (licząc – dotyka elementy), rzadko przekracza próg dziesiętkowy
- rozumie pojęcia więcej, mniej, tyle samo
- potrafi dodawać i odejmować elementy zbioru, podać wynik licząc na konkretach
- rozpoznaje podstawowe figury geometryczne
- ostatni liczebnik odnosi się do wielkości zbioru

Pamięć:

- jest konkretno-obrazowa, dzieci najłatwiej zapamiętują coś, co mogą zobaczyć, dotknąć i posiada ładunek emocjonalny
- jest mimowolna, mechaniczna, krótkotrwała
- dzieci mają jeszcze małą gotowość pamięci, długo szukają w pamięci żądanej informacji

Uwaga:

- jest mimowolna, krótkotrwała, niepodzielna
- dziecko utrzymuje uwagę na zajęciach dydaktycznych około 10-15 minut
- przenosi uwagę z jednego bodźca na drugi
- nie utrzymuje uwagi na jednym obiekcie
- koncentracja uwagi jest tak silna na ważnym dla dziecka zadaniu, że nie odbiera wówczas innych bodźców

Mowa:

- dziecko pięcioletnie opanowuje około 3000 słów
- pojawiają się głoski sz, ż, cz, dż, chociaż w mowie potocznej mogą być jeszcze zamienne na s, z, c, dz. głoska r powinna być już wymawiana, ale często pojawia się dopiero w tym okresie

- posługuje się językiem na tyle sprawnie, by móc komunikować swoje potrzeby i być rozumianym przez otoczenie
- potrafi powiedzieć, jak się nazywają, opowiedzieć o swojej rodzinie, ulubionej zabawie, o ważnym wydarzeniu, o tym, co widzą na obrazku, używając prostych zdań
- wypowiada się zdaniami
- rozumie treść poleceń, pyta o nieznanne słowa

Rozwój społeczny i emocjonalny:

- ciekawość poznawcza, dziecko błyskawicznie uczy się nowych pojęć, jest ciekawe świata, zadaje mnóstwo pytań: dlaczego? po co? kiedy?
- emocje są silne, gwałtowne, zmienne, trudne do opanowania przez dziecko zwykle krótkotrwałe, gdy zostawia się je w spokoju to zazwyczaj mijają szybko
- bywa zarozumiałe, pewne siebie, lubi się popisywać, najczęściej jest ufne i życzliwe wobec otoczenia
- zdolny jest już do samokontroli, co przejawia się między innymi tym, że zastanawia się nad swoimi odpowiedziami, ponieważ zdaje sobie on sprawę z tego, że mogą one mieć wpływ na niego jak i na inne osoby
- woli towarzystwo własnej płci i często manifestuje niezadowolenie wobec konieczności uczestniczenia w czynnościach typowych dla płci przeciwnej
- radość sprawiają mu gry i zabawy zespołowe, zaczyna rozumieć ich zasady i akceptować je
- myślenie przestaje być egocentryczne, czyli skupione na sobie i swoich potrzebach. Coraz bardziej zaczyna liczyć się z innymi i brać pod uwagę ich punkt myślenia
- stosunkowo łatwo płacz przechodzi w śmiech i odwrotnie
- zaczyna przewidywać reakcje dorosłych

Charakterystyka rozwoju dziecka sześciolatniego

Rozwój fizyczny:

- rosną stopy i powoli zanika płaskostopie (kości stóp wysklepiają się)
- wydłużają się i twardnieją kości kończyn, rosną zęby stałe, zmieniają się proporcje ciała
- powoli kształtuje się większa odporność na zmęczenie związane z dłuższym przebywaniem w jednej pozycji
- rozpoczyna się pierwszy etap kostnienia nadgarstka (część chrząstek zamienia się w kości) - ruchy dłoni stają się bardziej odporne na męczenie; drugi i ostatni etap kostnienia nadgarstka przypada na wiek około 10 lat - dziecko staje się zdolne do pisania w zeszycie w jedną linię
- poprawia się płynność i szybkość ruchów rąk - dziecko łatwiej uczy się pisania w linijkach i łączenia liter, zaczyna także ładniej rysować, lepiej wycinać, może nauczyć się wiązania kokardki itp.
- do rozwoju kości dopasowuje się układ mięśniowy
- mięśnie stają się silniejsze (wzrasta siła skurczu), są bardziej odporne na zmęczenie, wzrasta siła zwieraczy - dziecko nie musi już tak często załatwiać potrzeb fizjologicznych
- dzieci stają się bardziej odporne na choroby
- następuje początek kształtowania się trzeciorzędnych cech płciowych
- pojawia się głód ruchu, ogromna potrzeba biegania, skakania, siłowania

- dziewczynki preferują aktywność ruchową wymagającą większej precyzji

Myślenie:

- nie ma jeszcze ukształtowanych pojęć czasowych
- dojrzewają te struktury kory mózgowej, które odpowiedzialne są za procesy myślowe
- obserwuje się początki myślenia konkretno-wyobrażeniowego, operacyjnego na konkretach
-

Pamięć:

- lepsza jest pamięć trwała, sprawniej przebiegają procesy pobudzania i hamowania
- mechaniczna, dlatego nowe treści powinny być często powtarzane i utrwalane wykorzystaniem wielu zmysłów

z

Uwaga:

- mimowolna, tzn. bodźce z otoczenia odwracają uwagę od tego, co dzieje się na zajęciach
- czas uwagi jest ciągle jeszcze krótki (ok. 15 min.)
- dziecko nie potrafi skupić się na wykonaniu kilku czynności jednocześnie
- dość silna koncentracja uwagi, szybko wywołuje zmęczenie

Rozwój społeczny i emocjonalny:

- mniej dojrzały układ nerwowy niż siedmiolatek i z tego powodu silniej reaguje emocjonalnie
- wszystkie emocje, te pozytywne, a tym bardziej negatywne oraz duża liczba różnorodnych bodźców stanowią dla organizmu ogromny wydatek energetyczny
- dojrzewają struktury kory mózgowej odpowiedzialne za czynności typowo szkolne

Charakterystyka rozwoju dziecka siedmioletniego

Rozwój fizyczny:

- kośćciec zawiera mniej tkanek chrzęstnych, proces kostnienia kości znacznie postąpił naprzód
- mięśnie dziecka są jeszcze słabo rozwinięte, mięśnie duże rozwijają się wcześniej niż drobne, co powoduje, że dziecko szybko się męczy
- trwa proces wyrastania zębów stałych
- ulepsza się praca układu oddechowego, wzrasta pojemność płuc, objętość klatki piersiowej; płuca nie są jednak w pełni rozwinięte
- serce rozwija się nieco wolniej niż całe ciało, wzmacnia się praca układu krwionośnego
- wraz ze wzrastaniem i dojrzewaniem jego narządów i układów pojawiają się nowe ruchy, coraz bardziej złożone
- jego motoryczne zachowanie się jest coraz bardziej celowe
- uzdolnienia ruchowe rozwijają się w miarę jego fizycznego i psychicznego rozwoju
- poziom sprawności pozostaje w zależności od czasu, intensywności i jakości ćwiczenia
- szybko usprawnia ruchy manualne, przyswaja umiejętności posługiwania się prostymi narzędziami technicznymi
- znaczna pobudliwość ruchowa

Myślenie:

- główną cechą jest ukierunkowanie go na zdobywanie wiedzy szkolnej – podstaw nauk, które odbywa się stopniowo, od procesu poznawania do rozumowania
- interesuje się przede wszystkim światem rzeczy, a nie światem idei i pojęć, jego orientacja w rzeczywistości oparta jest na bezpośrednim działaniu, na kontakcie zmysłowym z poznawanymi przedmiotami
- doświadczenie odnosi się w głównej mierze do konkretnych i jednostkowych faktów/zdarzeń
- pomija ważne cechy różnych zjawisk, gdyż nie odróżnia jeszcze w dostatecznym stopniu tego, co w nich istotne od właściwości mniej ważnych
- postęp w rozwoju umysłowym wiąże się ze zmianami jakościowymi w jego inteligencji, która u siedmiolatka nabiera charakteru operacyjnego – dziecko pojmuje, że postrzegany przez nie układ elementów jest wynikiem zachodzących przedtem zmian i czynności

Pamięć:

- pamięć rozwija się stopniowo, nie panuje jeszcze nad nią
- łatwiej zapamiętuje wszystko co przyciągnęło ich uwagę i wzbudziło zainteresowanie

Uwaga:

- uwaga ma jeszcze charakter mimowolny,
- wyodrębnia w swoim otoczeniu, w przedmiotach i zjawiskach to, co je zaciekawia, co zwraca jego uwagę
- aktywność można zapewnić urozmaicając sposoby przekazywania wiedzy, stale kierując ich uwagę na przedmiot pobudzając ich zainteresowania

Mowa:

- dziecko porozumiewa się swobodnie z dorosłymi i rówieśnikami, gdyż na ogół opanowało już dobrze potoczną mowę ustną
- dziecko po raz pierwszy styka się z nauką gramatyki, która obejmuje na tym etapie podstawowe wiadomości o częściach mowy
- ucząc się czytać i pisać analizuje dźwięki mowy, a także składa je w zgłoski i wyrazy
- następuje dalszy wydatny wzrost słownictwa – 3600 wyrazów
- kształtowanie bardziej doskonałej struktury gramatycznej języka
- w zakresie mowy ustnej poddaje się stopniowo rygorom wymaganym na lekcjach

Rozwój społeczny i emocjonalny:

- osiąga pewien stopień dojrzałości społecznej i emocjonalnej, pozwalający mu na adaptację do sytuacji szkolnej i grupy uczniowskiej
- na ogół chętnie uczęszcza do szkoły i stara się jak najlepiej wykonywać polecenia nauczyciela, którego obdarza wielkim kredytem zaufania (nauczyciel jest autorytetem często większym niż rodzice, bardzo silnie przeżywa nagany z jego strony, a także brak zainteresowania swoimi osiągnięciami)
- nie ma jeszcze rozwiniętego poczucia przynależności do zespołu klasowego, kolegów i koleżanki doбира na krótki okres, nie liczy się z opinią klasy, często oskarża kolegów przed nauczycielem, gdyż uważa, że jeśli ktoś postępuje wbrew wskazówkom nauczyciela, należy nauczyciela o tym powiadomić

- jest spokojniejszy i łatwiejszy we współżyciu od dzieci młodszych
- występują momenty żywiołowości, pewności siebie i zadowolenia
- jest o wiele bardziej skryte (raczej oddali się mamrocząc coś pod nosem niż będzie dochodził swoich praw, stroni nie tylko od walki, ale także od ludzi)
- często uważa, że nikt go nie lubi, że wszyscy sprzysięgli się przeciw niemu
- staje się istotą zdolną do przeżywania uczuć wyższych, coraz bardziej świadomych i głębokich

Charakterystyka rozwoju dziecka ośmioletniego

Rozwój fizyczny:

- mięśnie, kości i układ nerwowy wzmacnia się, kośćciec zawiera coraz mniej chrząstek, ale nadal jest miękki i plastyczny (nie wolno go zbyt przeciążać)
- trwa proces wymiany uzębienia z mlecznego na stałe
- na ukończeniu jest proces rozrostu mózgu
- analizator wzrokowy w pełni ukształtowany i sprawny
- zmiany cielesne są mniej widoczne, a przyrost wzrostu powolny
- uzyskuje kontrolę nad zdolnościami motorycznymi i doskonalą te spośród nich, których nie potrafiły opanować wcześniej, w wyniku tego wzrasta w tym czasie ogólna koordynacja i równowaga

Myślenie:

- doskonałą się procesy i czynności myślenia: abstrakcja i uogólnianie, konkretyzacja, porównywanie i klasyfikacja
- rozwój i doskonalenie właściwości myślenia umożliwia lepszą orientację w rzeczywistości oraz bardziej zorganizowane i sprawne działanie

Pamięć:

- wzrasta sprawność pamięci długotrwałej
- nadal rozwijają się takie cechy pamięci jak jej szybkość, trwałość i pojemność
- słaba jest łatwość odszukiwania i wydobywania z pamięci wiadomości potrzebnych w danej chwili

Uwaga:

- rozwój spostrzeżeń przybiera formę umiejętności wyodrębniania poszczególnych elementów
- uwaga dzieci rozwija się i kształtuje pod wpływem nauki szkolnej, stając się coraz bardziej zdolną do koncentracji, trwałości i przerzutności, zwiększa się też jej pojemność, nasila się i staje się trwalsza

Mowa:

- mowa nie przestaje się doskonalić, przeobraża się, wyraźniej i systematycznie zaczyna rozszerzać się jej funkcja symboliczna, coraz silniejszy staje się jej związek z myśleniem, co umożliwia sensowniejsze działanie w otaczającej go rzeczywistości
- słownik zarówno czynny jak i bierny zwiększa swoją objętość o kolejne słowa
- rozpoczyna się proces poznawania i ćwiczenia reguł ortograficznych
- na poziomie gramatyki trwa proces poznawania głównych zasad tj. podstawowych wiadomości o częściach mowy, słowotwórstwie i składni
- w zakresie mowy ustnej uczy się mówić tylko na polecenie, odpowiadać na zadawane mu pytania i zgłaszać

się gdy ma ochotę coś powiedzieć, uczy się wypowiadać zwięźle i jasno

Rozwój społeczny i emocjonalny:

- łatwo i chętnie nawiązuje kontakty z innymi
- najlepiej i najbezpieczniej czuje się z osobami, które nie wychodzą z roli dorosłego (nie starają się być kumplami)
- staje się mniej egocentryczne, lubi sprawiać przyjemność innym, lubi dzielić się z innymi
- łatwo się przystosowuje i dostrzega punkt widzenia innych ludzi
- walczy o prestiż i pozycję w klasie, chce pozyskać jak najwięcej przyjaciół, ceni sobie atmosferę wspólnoty
- w przyjaźniach jakie zawiera ważne są wspólne zainteresowania, wzajemne zaufanie, wrażliwość na potrzeby przyjaciela, życzliwość i troska
- dobrze czuje się w szkole, jest ona dla niego bardzo ważna, znajduje przyjemność w nabywaniu nowych umiejętności i sprawności, zna różne „strategie przetrwania” (umie podpowiadać, ściągać, kłamać, zaprzeczać itp.)
- jest bardzo wrażliwy, porażki przeżywa intensywnie, ale krótko, nie potrafi opanować złości i rozczarowania w przypadku porażki czy przegranej
- pojawiają się realistyczne lęki dotyczące szkoły, kontaktów z innymi ludźmi

Charakterystyka rozwoju dziecka dziewięcioletniego

Rozwój fizyczny:

- mięśnie duże rozwijają się w tempie szybszym niż mięśnie drobne
- trudność sprawia ustalenie właściwego tempa pracy i koordynacji ruchów
- stopniowo dokonuje się wzrost ogólnej sprawności ruchowej oraz sprawności rąk i wzrasta precyzja ruchów, lepsza staje się ich koordynacja, zmniejsza się podatność na zmęczenie
- uzyskuje kontrolę nad zdolnościami motorycznymi i doskonalą te spośród nich, których nie potrafiły opanować wcześniej
- wzrasta ogólna koordynacja i równowaga, następuje też udoskonalenie różnych form aktywności fizycznej

Myślenie:

- rozwój nowych właściwości procesów myślowych
- interesuje się przedmiotami i zdarzeniami z szerszego kręgu dostępnego mu środowiska przyrodniczego i społecznego
- myślenie w miejsce dotychczasowego konkretno-obrazowego przekształca się w myślenie hipotetyczno-dedukcyjne
- proces myślenia staje się samodzielną wewnętrzną czynnością poznawczą, operującą pojęciami, realizowaną w słowach i przebiegającą zgodnie z zasadami logiki
- doskonalą się procesy i czynności myślenia: abstrakcja i uogólnianie, konkretyzacja, porównywanie i klasyfikacja

Pamięć:

- następuje dalszy rozwój pamięci - rozwijają się takie jej cechy jak : szybkość, trwałość i pojemność
- pamięć stopniowo zatracą charakter konkretno - obrazowy i przechodzi w formę abstrakcyjno – logiczną

- sposoby zapamiętywania, zmieniają się wraz ze wzrastającą tendencją do porządkowania i kategoryzowania informacji, a także z doskonaleniem się możliwości ich zapisu oraz organizacji (reprezentacje pojęciowe)
- w zapamiętywaniu i przypominaniu coraz bardziej skomplikowanych zagadnień pomaga kształtująca się pamięć logiczna i pamięć kierowana wolą, czyli dowolna
- coraz częściej stara się zrozumieć treść tego czego się uczy, dokonuje samodzielnej analizy, przekształcenia i organizacji informacji zawartych w materiale
- największe kłopoty sprawia odszukiwanie i wydobywanie z zasobu pamięciowego tych wiadomości, które są w danej chwili potrzebne, gdyż umiejętność segregowania, klasyfikowania pojęć i informacji nie jest jeszcze rozwinięta
-

Uwaga:

- w toku nauki szkolnej rozwija się uwaga dowolna
- stopniowo coraz bardziej świadomie koncentruje uwagę na temacie lekcji i potrafi utrzymywać ją własnym wysiłkiem woli, nawet jeśli dany rodzaj pracy, np. ćwiczenia w pisaniu lub liczeniu, nie jest dla niego szczególnie ciekawy

Mowa:

- rozwija się mowa, a słownictwo czynne poszerza się gwałtownie w wyniku bezpośredniego nauczania, zdobywanych doświadczeń, lektury i telewizji
- do największych osiągnięć należy umiejętność poprawnego, płynnego i wyrazistego czytania głośnego
- następuje stały, choć nieznaczny przyrost umiejętności posługiwania się zdaniami współrzędnymi i podrzędnymi oraz zdaniami złożonymi
- wzrasta sprawność posługiwania się językiem ojczystym, bogaci się mowa i zasób słownictwa

Rozwój społeczny i emocjonalny:

- następuje przejście od bezradności do niezależności i samowystarczalności
- liczy się w coraz większym stopniu nie tylko z tym, czego życzą sobie dorośli, lecz także z opinią swoich rówieśników
- w miarę rozwoju procesów poznawczych uczy się samodzielnie oceniać szkodliwość czy niecelowość pewnych form zachowania
- następuje rozwój potrzeb pozaosobistych, i co się z tym wiąże, uczuć wyższych
- nasilają się lęki przed kpinami ze strony rodziców, nauczycieli i przyjaciół, podobnie jak przed odrzuceniem
- potrzeba zdobycia uznania wobec kolegów, lęk przed dezaprobatą zmuszają do ukrywania niektórych uczuć i emocji, np. przykrości spowodowanej uzyskaniem złego stopnia, nagany od nauczyciela, strachu przed niebezpieczną sytuacją
- wchodzi w okres autonomii moralnej, która nakazuje postępować zgodnie z wyznawanymi przez siebie normami, bez względu na okoliczności (tzn. nie z powodu przymusu, obawy przed karą czy w oczekiwaniu na nagrodę), ale dlatego, że postępowanie to uważa się za słuszne
- więź z dorosłymi zaczyna ulegać rozluźnieniu, pragnie przebywać przede wszystkim z rówieśnikami i coraz bardziej liczy się z ich zdaniem

- zdecydowanie stara się o jak najlepszą pozycję w grupie, do której należy

Charakterystyka rozwoju dziecka dziesięcioletniego

Rozwój fizyczny:

- przewaga wewnętrznego rozrastania się i dojrzewania organizmu nad powiększaniem wysokości ciała
- mięśnie drobne nadal doskonalą się poprzez zabawy ruchowe i różnego rodzaju ćwiczenia
- różne części kośćca krzepną, rosną i zmieniają się w różnej kolejności, proces twardnienia kości przegubów rąk powoli ulega zakończeniu

Myślenie:

- wykazuje wyraźną umiejętność dokonywania uogólnień, a analiza zaczyna mieć charakter abstrakcyjny
- pogłębia się rola słowa jako czynnika rozwoju umysłowego dziecka
- rozwija się umiejętność wydawania sądów i ustalania związków przyczynowo – skutkowych
- uczy się śledzić własne procesy myślowe i należycie nimi kierować

Pamięć:

- pojemność pamięci zwiększa się, co powoduje, że jest w stanie nauczyć się na pamięć coraz większą ilość materiału
- pod kierunkiem nauczyciela stopniowo opanowuje logiczne sposoby zapamiętywania i reprodukcji

Uwaga:

- stopniowo w procesie nauczania rozwija się uwaga dowolna: coraz bardziej świadomie koncentruje uwagę na treści lekcji i podtrzymuje ją własnym wysiłkiem woli, nawet jeśli dany rodzaj pracy nie jest dla niego szczególnie ciekawy
- kształtuje umiejętność uważnego obserwowania przyrody i otoczenia
- nabywa umiejętności wyodrębniania rozmaitych cech i własności w spostrzeganych przedmiotach, uczy się te własności rozpatrywać oddzielnie, dostrzegać je w przedmiotach podobnych
- kształtuje w sobie nawyki prawidłowego patrzenia i słuchania poprzez proste zadania polegające na przykład na opisie słownym i narysowaniu z natury lub według modelu określonego przedmiotu
- stopniowo spostrzeżenia nabierają charakteru abstrakcyjnego i uogólnionego, wraz z rozwojem spostrzegawczości powstają w charakterze takie właściwości jak: dociekliwość, zdolność rozumienia otoczenia, wnikliwość, badawczy stosunek do różnych dziedzin wiedzy ludzkiej i do otaczającej rzeczywistości

Mowa:

- mowa jako narzędzie komunikacji społecznej doskonali się
- systematycznie rozszerza się symboliczna funkcja mowy i coraz silniejszy związek z myśleniem
- stopniowo zachodzi proces uwewnętrzniania się mowy
- ciągłemu rozwojowi podlega nowa forma mowy – mowa pisana, co wyraża się w oddziaływaniu na siebie żywej mowy ustnej i mowy pisanej
- nabyta w pierwszych latach nauki szkolnej umiejętność analizy dźwiękowej zwiększa zdolność do rozróżniania fonemów, co ma duże znaczenie w kształceniu nawyków ortograficznych
- zaczyna czytać z pełnym zrozumieniem

- powoli dokonuje się opanowywanie gramatycznej strony języka
- obserwujemy dalszy wzrost słownika
- następuje wzrost złożoności mowy w sensie opanowywania coraz bardziej skomplikowanych struktur składniowych

Rozwój społeczny i emocjonalny:

- kontakty między uczniem a nauczycielem ulegają zmianie – dziecko zachowuje dystans między nauczycielem a sobą
- stosunek do rówieśników ulega zmianie – kandydat na przyjaciela podlega ocenie charakterologicznej
- liczy się z opinią rówieśników, ma poczucie przynależności do klasy, potępia skargi na kolegów, często współzawodniczy z dziećmi z klasy równoległej
- słowo rodziców staje się wyrocznią, jest ono w naturalny sposób posłuszne rodzicom
- ten rok życia jest czasem dużej równowagi i spokoju w emocjach i uczuciach

Opracowały:

Edyta Majchrzak

Małgorzata Lemańczyk

Kamila Jankowska

Anna Daruk